

Evropská unie Evropský sociální fond Operační program Zaměstnanost

VÝCHOVNÝ A VZDĚLÁVACÍ PLÁN V DS FCH STARÝ KNÍN

1. Úvodní prohlášení

Službou péče o děti v dětské skupině se rozumí činnost provozovaná poskytovatelem služby péče o dítě v dětské skupině (DS) zapsaným do evidence poskytovatelů ve smyslu ustanovení § 4 zákona 247/2014 Sb., spočívající v pravidelné péči o dítě od jednoho roku věku do zahájení povinné školní docházky a umožňující docházku v rozsahu nejméně 6 hodin denně, která je poskytována mimo domácnost dítěte v kolektivu dětí a která je zaměřena na zajištění potřeb dítěte, na výchovu, rozvoj schopností, kulturních a hygienických návyků dítěte. Pečující osoby využívají k péči o děti nejen odborné znalosti, ale i vlastní rodinné zkušenosti. Řídí se platnými předpisy FCH Starý Knín (BOZP a PO, zákoník práce, Pravidly pro fungování DS FCH Starý Knín a písemnými vzdělávacími plány dětské skupiny.

Výchovný a vzdělávací plán čerpá z Manuálu, který vznikl v rámci projektu FCH Starý Knín: „ Nové formy individuální péče o děti do 7 let věku nerodičovskou osobou jako nástroj odstranění překážky pro vstup na trh práce a zdroj pracovních příležitostí ve Středočeském kraji“, reg.č. CZ.1.04/5.1.01/51.00038, na kterém se podíleli odborníci z oblasti předškolní pedagogiky.

2. Časové rozložení provozu zařízení:

Od pondělí do pátku podle potřeb zákonných zástupců a jejich dětí začíná provoz zařízení v 7.00 hodin ráno a končí v 17.00 hodin odpoledne. V 8.30 hodin je čas na dopolední svačinu, na oběd od 12.00, kdy pak následuje čas na odpolední odpočinek; odpolední svačina v 15.00 hodin. Mezi uvedenými časy je prostor pro společné i individuální hry, výtvarnou nebo hudební činnost, podle počasí také pro vycházky do přírody nebo na hřiště. Aktivita jsou časově přizpůsobeny individuálním schopnostem dětí.

3. Denní program:

Denní program strukturuje každodenní činnosti, práci, hru a tvoří běžný denní řád, s nímž se děti seznámí a který je uspokojuje. Připravuje se se zřetelem na potřeby vývoje dětí, je pružný a umožňuje začleňování zvláštních akcí. Pružný denní program umožňuje volný průběh činností, nenutí děti zabrané do hry, aby jí povinně zanechaly a přešly k jiné činnosti. Je vhodně přizpůsoben jak pro homogenní, tak heterogenní skupinu (děti stejného i různého věku). Podle dlouholetých zkušeností totiž probíhá hraní a učení v heterogenní skupině úspěšněji. Děti tří a čtyřleté se pozorováním starších dětí při činnostech mnohdy naučí více a rychleji než pouze vysvětlením dospělou osobou ve skupině stejně starých dětí. Starší děti se učí být ohleduplnější ke svým mladším kamarádům. Na základě pozorování malých dětí si uvědomují, co všechno se již naučily, jaký kus cesty mají za sebou,

opakuji si, co již zapomněly. Velmi dobře se v takové skupině rozvíjejí sociální vztahy. Denní program má mít vyvážený poměr aktivity a klidu. Dopřává dostatek času na činnosti, jež si děti vyberou samy, na zkoumání nejrůznějších pomůcek po celé místnosti. Měl by počítat s dostatečným časem na přechody mezi jednotlivými činnostmi. Umožňuje pečující osobě pozorovat děti, mluvit a pracovat s nimi jednotlivě, v malých i větších skupinách. Programy dne jsou pružné, přiměřené věku dětí a neměly by prosazovat striktní, ostře oddělené činnosti. Obvykle by měl být program dne zaznamenan na nástěnce, která je umístěná ve výšce očí dětí tak, aby se na něj děti i pečující osoby mohly odvolávat a aby si ho mohli přečíst i rodiče a návštěvníci. Všechny informace na nástěnce by měly být ve slovním vyjádření, doprovázené obrázky či symboly tak, aby tomu děti dobře rozuměly a uměly se na nástěnce orientovat. Součástí informační tabule by měla být i pravidla, na kterých se pečující osoba s dětmi domluví. Formulace těchto pravidel (písemná i obrazová) je vyvěšená na nástěnce, aby se na ně mohla pečující osoba odvolávat, mluvit o nich a rozšiřovat je.

Příkladem pravidel může být:

1. Když jeden mluví, ostatní naslouchají
2. Vzájemně si pomáháme
3. Po hře si uklidíme své místo
4. Po místnosti chodíme krokem
5. Po jídle si odneseme nádobí

Pravidla formulujeme pozitivně, nesprávná formulace pravidla č. 4 by byla: Po třídě neběháme.

Příchod dětí a ranní úkol:

Před příchodem dětí připraví pečující osoba pro děti a jejich rodiče tzv. ranní úkol. Cílem této aktivity je především ulehčit vstup rodičů do místnosti určené pro děti, získávat je pro spolupráci, vést je k tomu, aby si ráno rozvrhli program tak, aby své děti nepřiváděli do zařízení ve spěchu a stresu. Nejlépe je tabuli s ranním úkolem umístit hned u vstupu do místnosti. Rodič přečte dítěti na tabuli datum, jaký je den v týdnu a znění jednoduchého úkolu, při kterém si dítě bude procvičovat různé dovednosti: grafomotoriku, počítání, geometrické tvary, barvy, poznávat zvířata a rostliny aj. Úkoly by měly být zaměřené na téma, o kterém si budou v ten den povídat. Tím jsou motivovány pro pozdější činnosti v centrech aktivit. Centrem aktivit se rozumí rozdělení prostoru, ve kterém děti pobývají, do částí nebo úseků, které je stimulují ke hře a práci. Jsou to pracovní koutky, které umožňují hru i tvůrčí práci jednotlivcům i skupinám. Jsou funkčně a esteticky vybavena, vhodně rozmístěna. Každé centrum má být vybaveno pomůckami v otevřených nebo lehce dostupných skříňkách tak, aby si je mohl každý svobodně vzít a zase je po sobě na správné místo uklidit. Děti se učí tím, že si hrají a pracují s různými předměty a materiály, které jsou k dispozici v každém z center. Učí se také navzájem od sebe, nápodobou a pozorováním. Tím, že pracují v malých skupinkách, mohou spolu přirozeně komunikovat, řešit problémy, rozhodovat se, procvičovat si vyjadřovací schopnosti, učit se chápat a akceptovat rozdíly mezi lidmi. Pro dítě je hra stejně důležitá jako práce pro dospělého. Při hře se mnohému naučí, a tak by se neměla hra od učení oddělovat.

Svačina:

Na 8.30 hodinu mají děti připravenou svačinu. Vhodným způsobem by jim měly být připomenuty hygienické požadavky před stolováním. Svačinu si pak berou individuálně. Rozvíjejí si tak sebeobsluhu a motoriku. Menším dětem pečující osoba dopomůže svačinu donést ke stolku.

Ranní kruh:

Po svačině se děti scházejí v ranním kruhu, který je situován poblíž nástěnky s denním programem. Pečující osoba upozorní děti, že se za chvíli budou scházet v ranním kruhu tak, aby děti měly dostatek času ukončit předešlé činnosti. Signálem pro svolávání dětí by mělo být domluvené znamení – např. hlas zvonku, trianglu, apod., cílem ranního kruhu je vést děti k tomu, aby si navzájem při sdílení naslouchaly, aby se seznámily s tématem dne, co budou dělat, ze kterých činností si mohou vybrat. Vhodným prvkem ranního kruhu je zapálená svíčka či lampa, která je umístěna ve středu kruhu. Děti se vzájemně přivítají, mohou se pohládit, či obejmout. Velmi opatrně se musí postupovat u dětí, které se tělesným kontaktům vyhýbají. Vzájemné dotyky působí pozitivně na psychiku a rozvoj sociálních vztahů mezi dětmi. Při vzájemném sdílení je vhodné uplatňovat pravidlo: když jeden mluví, ostatní naslouchají. Je dobré zviditelnit toto pravidlo tím, že hovořící dítě má v ruce nějaký předmět. Tento předmět může zároveň pomoci dítěti překonat počáteční nejistotu při mluvení.

Tělovýchovná chvílka:

Po vzájemném sdílení se obvykle zařazuje tělovýchovná chvílka, kdy pečující osoba zařadí buď zdravotní cviky, pohybové hry, nebo jiné pohybové činnosti, při kterých si děti procvičí jednotlivé tělesné oblasti. Základním posláním tělovýchovných chvil je psychické uvolnění, zdravotní prospěšnost a vyžití v rámci kolektivu. Po tělovýchovné chvílce se děti opět sejdou v kruhu, kde si povídají o tématu dne, pečující osoba nabídne činnosti v jednotlivých centrech a dobře vysvětlí, co budou dělat. Množství činností i center aktivit, které budou v daný den k dispozici, záleží vždy na tom, na jaké vývojové úrovni jsou děti, na velikosti skupiny, na tématu či projektu. Společný kruh je také místem pro nácvič nových písní, básní, místem pro poslech pohádek, na řešení problémů, které se objeví při společných činnostech dětí.

Hry a činnosti na dané téma v centrech aktivit:

Když se děti seznámí s programem dne, vezmou si značku (nejlépe svou zalaminátovanou fotografii) a svůj symbol připevní ke zvolené nabídce činností na nástěnce. Tím, že si děti samy zvolí hry, činnosti a centra aktivit, podporujeme u nich samostatnou volbu a zodpovědnost za svou volbu, samostatné myšlení a tvořivost, radost ze hry, činnosti a učení a také zájmy dětí. Rozhodně i pro děti do tří let věku platí, že nejvíce je rozvíjí podnětné prostředí – centra aktivit, která dětem nabízejí různé možnosti her a tvoření. Jak můžeme podporovat samostatnou volbu:

- Dětem dobře vysvětlíme pravidla ve skupině
- Děti se na vytváření pravidel podílejí, můžeme je změnit podle situace
- Je třeba dobře vysvětlit, co se bude dělat, z čeho si mohou vybrat
- Připravujeme činnosti, které mají různá řešení (modelování, malování, vystřihování, vytrhávání, stavění z kostek)
- Oceňujeme snahu i postupné kroky, oceňujeme především proces, ne pouze výsledek
- Nespěcháme

Je třeba zdůraznit, že činnosti by měly být voleny tak, aby dítě pracovalo po tak dlouhou dobu, jak je schopné se soustředit (cca 15-20 minut). Doba, kdy se dítě soustředí, je závislá nejen na věku dítěte, ale i na rozdílnosti schopností a dovedností dětí téhož věku. Veškeré aktivity by měly být organizovány tak, aby děti podněcovaly k vlastní aktivitě, experimentování, aby pracovaly vlastním tempem. Měly by mít možnost pracovat v menších či větších skupinkách a o práci se dělit. Samozřejmě že by bylo dostatečně dbáno na soukromí dětí. Pokud mají potřebu se uchýlit do klidného koutku a činností se neúčastnit, mělo by jim to být umožněno.

Hodnotící kruh:

Po skončení činností v centrech aktivit se děti opět sejdou v kruhu, kde mohou zhodnotit, jak se jim v centrech pracovalo, které činnosti je nejvíc zaujaly, s kým se jim dobře pracovalo, kdo jim v práci pomohl nebo poradil. Hodnotící kruh lze zařadit před pobytem venku nebo před obědem, po návratu z venku. Je důležitým nástrojem pro sebereflexi, pro rozvoj sociálních vztahů a rozvoj řečových schopností. Má zvláštní význam i pro počátky sebehodnocení každého jedince. Je dobré, aby pečující osoba vhodným způsobem hovořila s každým dítětem o jeho pokrocích. Dítě pak lépe chápe, co se od něj očekává a může více ovlivňovat své učení.

Pobyt venku:

Pobyt venku patří k důležitým částem dne. Děti by měly pobývat venku denně, téměř za každého počasí, minimálně 1,5 – 2 hodiny. Pobyt venku umožňuje poznávání nejbližšího okolí. Děti se seznamují s místy, kam se chodí nakupovat, kam do knihovny, kde se může sportovat. Často bývají vycházky využívány jako součást nějakého projektu. Bývají spojovány například s návštěvou knihovny, divadelního nebo hudebního představení, nebo nějaké kulturní památky. Při vycházce do lesa či parku jsou zase spojovány s přirozenou lesní tělocvičnou. Je možné využívat různých přírodních překážek – spadlých stromů, pařezů, příkopů – k jejich překonávání, běhání, skákání a přeskakování. Pozor na děti mladší 3 let, které neujdou větší vzdálenost! Musíme na tuto skutečnost pamatovat a počítat s kočárkem na jejich přemístování. Pokud je možné využít pozemek u zařízení, kde se děti scházejí, mohou si vyrobit společně i malou zahrádku. Ať už „užitkovou,“ nebo „okrasnou“. Děti mají radost, když jim vyroste na jejich zahrádce hrášek, mrkvička či naopak pěkná kytička. Pokud tato možnost není, mohou pobyt venku využít i k založení minizahrádky v truhlících a pozorovat změny za okny. Ideální pro pobyt venku je také dětské hřiště. Zde mohou děti využívat herní prvky k houpání, skákání, prolézání, ale i k míčovým hrám, dramatickým hrám a hrám na písku. Pro pečující osobu je to ideální místo ke sledování sociálního chování dětí. „naše ruce si pomáhají, ale neublížíjí si.“

Hygiena, příprava na stolování:

Po pobytu venku odcházejí děti na oběd. Před obědem je potřeba dbát na upevňování hygienických návyků – před každým jídlem si umýváme ruce. Oběd je příležitostí, jak kromě biologické potřeby získat též sociální a kulturní zkušenost. Každé z dětí má mít u stolu své místo, které je neměnné. Dbáme na slušné chování u stolu. Oběd by měl být i příležitostí, jak vést děti k sebeobsluze a samostatnosti. Mohou si samy chystat prostírání a příbory, obsloužit se a uklidit si po sobě po jídle. Dobré je, když má dítě možnost si samo zvolit množství jídla, které bude jíst a naučit se samo nabrat polévku a nalít si samo pití. Děti mohou v klidu u stolku konverzovat, ale pouze za předpokladu, že

dodržují pravidlo: „mluvíme jen s prázdnou pusou a nejsme hluční.“ Dobré je mít určenou dětskou službu, která po jídle pomáhá otírat stolky. Jedná se většinou o nejstarší děti. Doba jídla by měla být příjemnou a nestresující součástí dne, proto žádné dítě do jídla nenutíme, dokonce v žádném případě ho nedokrmujeme. Mohly bychom narušit jeho psychiku. Pokud se dítě s jídlem loudá, nekomentujeme to žádnými výroky. Pečující osoba by se měla vždy snažit navodit příjemnou a klidnou atmosféru.

Odpolední odpočinek – spánek a jeho alternativy:

V denním programu je respektována individuální potřeba aktivity, spánku a odpočinku jednotlivých dětí. Děti, které tráví v dětské skupině 6 a více hodin potřebují čas na odpočinek a relaxaci a odreagování od denních činností. Ukládají se k odpočinku a některé také usnou. Každé z dětí musí mít svou postýlku nebo lehátko s vlastními lůžkovinami. Tato doba by měla být využita k četbě na pokračování, k poslechu pohádek či relaxační hudby. Děti mohou odpočívat se svou oblíbenou plyšovou hračkou, vlastním polštářkem či knížkou. Dětem, které mají menší potřebu spánku, by měl být po dohodě s rodiči nabídnut jiný klidový program. Mohou provozovat klidové činnosti v centrech aktivit, ale vždy s dodržováním pravidla: „ pracuji tak, abych nerušil v odpočinku své kamarády.“ Pečující osoba by vždy měla reagovat na individuální potřeby dětí.

Odpolední svačina:

Po odpoledním odpočinku a hygieně si děti opět podle své potřeby berou tak velkou svačinu jaký mají hlad a nalévají si samy pití podle své potřeby.

Odpolední hry a činnosti do odchodu dětí domů:

Po odpolední svačince si děti vybírají podle své vlastní chuti činnosti v centrech aktivit. Nechává se volný průběh her. Dětem, které mají problémy se začleňováním mezi hrající si děti, pečující osoba pomáhá nabízením různých činností a zapojením mezi ostatní děti. Když počasí dovoluje a u zařízení je zahrada či dětské hřiště, je dobré i v odpoledních hodinách využít možnost pobýt venku. Pobyt venku však nesmí bránit vyzvedávání dětí rodiči.

4. Tematické plánování

Témata představují ucelenou, uspořádanou, logicky navazující řadu tematických bloků pro určitý časový úsek. Na tom, jak dobře naplánujeme a připravíme činnosti a hry dětí závisí do značné míry úspěšnost jejich dalšího vývoje a úspěšnost pedagogické práce. Dobrý plán staví na tom, co děti znají, umějí a rády dělají. Propojuje to, co děti znají s tím, co je chceme naučit. Respektujeme individuální tempo. Nechááme děti činnosti dokončit, i kdyby se tím plán protáhl do dalšího týdne. V plánování je potřeba připravit dostatek pomůcek a materiálu, které se vztahují k tématu a nechat děti více experimentovat.

Postup v plánování:

- a) Co bude tématem – čím se budu zabývat
- b) Jaké téma dětem představím a jak je budu motivovat
- c) Jak budeme s tématem pracovat v jednotlivých centrech aktivit
- d) Kolik času budeme tématu věnovat – počet týdnů, dnů, hodin

- e) Co k tomu budu potřebovat – materiál, pomůcky
- f) Jak budeme dětem ukazovat návaznost daného tématu na skutečný život
- g) Kdo by nám mohl pomoci a jak zapojíme rodiče
- h)

Vlastní tematický plán:

Při tvorbě vlastního tematického plánu je dobré, aby pečující osoba postupovala tak, jako se plánuje školní rok v mateřské škole. Ten začíná v září a končí v srpnu. Je to praktické z důvodu, že v letních měsících červenci a srpnu většina lidí čerpá dovolenou a s dětmi odjíždí na rekreaci nebo k babičkám a dalším příbuzným. Většina dětí v těchto měsících tedy bude pobývat mimo dětskou skupinu. Doporučuje se, aby se při tvorbě tematického plánu vycházelo z ročních období, svátků a tradic.

Dílčí vzdělávací cíle:

Září

1. Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
2. Rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu, rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření), získání relativní citové samostatnosti
3. Seznamování s pravidly chování a jejich tvoření ve vztahu k druhému, posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, dětské skupině)
4. Rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přinášet k tomuto společenství (v dětské skupině, k rodině) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
5. Seznamování s místem a prostředím, do kterého se dítě začlenilo a vytváření pozitivního vztahu k němu.

Předpokládané získané kompetence:

Získat dítě pro radostný pobyt v dětské skupině.

Orientovat se bezpečně v prostředí dětské skupiny.

Mít povědomí o uložení hraček a ostatních pomůcek ve třídě.

Vytvořit společně základy pravidel chování v dětské skupině a připomínat jejich dodržování.

Zvládat jednoduchou sebeobsluhu s hygienickými návyky v dětské skupině.

Uvědomovat si svou osobnost se svými právy, s přiznáním stejných práv svým kamarádům.

Spolupracovat s ostatními dětmi v dětské skupině.

Mít povědomí o mezilidských morálních hodnotách.

Vnímat přání a potřeby druhých, zejména mladších a potřebných.

Probouzet zájem o přátelství s ostatními dětmi.

Vědět, že se mohou bránit násilí od druhého člověka.

Říjen

1. Rozvoj a užívání všech smyslů
2. Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností
3. Rozvoj kooperativních dovedností a spolupráce s ostatními ve skupině

4. Pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
Předpokládané získané kompetence:
Všímat si změn v přírodě.
Uvědomit si, že příroda kolem nás se mění v souvislosti s ročními dobami.
Vědět, že lidská činnost je v péči o ovoce i zeleninu nezbytná.
Vědět, že ovoce a zelenina jsou součástí zdravého stravování.

Listopad

1. Uvědomění si vlastního těla, osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě, osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí.
2. Rozvoj komunikativních dovedností a kultivovaného projevu, rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně – názorného myšlení k myšlení slovně – logickému, rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie.
3. Rozvoj komunikativních dovedností, verbálních i neverbálních
4. Rozvoj základních kulturně – společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
5. Rozvoj schopností přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí a jeho změnám.
Předpokládané získané kompetence:
Znát některé části vlastního těla a jejich funkci.
Probudit zájem o péči o své zdraví a učit se předcházet úrazům a nemocem.
Získat představu o významu dodržování určitého režimu dne pro zdraví a spokojený život.

Prosinec

1. Rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé a jemné motoriky
2. Rozvoj komunikativních dovedností a kultivovaného projevu, rozvoj schopnosti vytvářet citové vazby, rozvíjet je a city plně prožívat, rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit.
3. Rozvoj interaktivních schopností ve skupinových hrách.
4. Rozvoj schopností žít ve společenství ostatních lidí, přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
5. Vytváření pozitivního vztahu k místu, ve kterém dítě žije
Předpokládané získané kompetence:
Vědět, že tradice s Mikulášem je pro děti radost a zábava
Získat vztah ke knize a seznámit se jak s ní zacházet a kde jí hledat
Uvědomit si citovou vazbu k rodinným příslušníkům a k lidem kolem sebe.

Leden

1. Vytvoření reálných životních návyků
2. Osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení a psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení, verbální i neverbální, rozvoj zájmu o učení
3. Osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
4. Rozvoj schopností projevovat se autenticky
5. Pozorování okolní přírody

Předpokládané získané kompetence:

Najít v zimním období nejen krásu přírody, ale i množství sportování.

Starší děti – získat pocit radostného očekávání vstupu do první třídy, získat zájem o učení

Únor

1. Vytváření zdravých postojů jako základu zdravého životního stylu
2. Rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností, poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě
3. Ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými
4. Poznávání pravidel společenského soužití, porozumění základním projevům neverbální komunikace, obvyklé v tomto prostředí
5. Vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jeho rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách

Předpokládané získané kompetence:

Poznat Masopust v hudbě, literatuře, lidových zvycích pro radostné prožití tradice

Vědět, že každá práce je důležitá a že pro pracovitého člověka je radost pracovat

Uvědomit si, že peníze si musíme vydělat a že jimi šetříme, ale že jsou i důležitější věci v životě.

Březen

1. Ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
2. Rozvoj dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) a vytváření základů pro práci s informacemi
3. Rozvoj kooperativních dovedností ve skupinkách
4. Seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
5. Osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně před jeho nebezpečnými vlivy

Předpokládané získané kompetence:

Získat vztah k přírodě, učit se chránit zeleň a rostliny kolem nás ke zkvalitnění životního prostředí.

Vědět, co rostlina potřebuje k životu a jak o ni pečujeme.

Vědět, že naši zvířecí mazlíčci doma potřebují péči a lásku.

Poznat význam zvířátek pro citový život člověka i jeho obživu.

Seznámit se s nebezpečím při setkání s cizími zvířaty.

Získat touhu po čtení, po vlastní knížce a umět s ní zacházet.
Poznat, že knížka je zdrojem informací.

Duben

1. Osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí.
2. Přemýšlet, vést jednoduché úvahy a umět je vyjádřit
3. Vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách, připomínat vytvořená pravidla chování k druhým dětem i ke zvířatům
4. Rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách.

Předpokládané získané kompetence:

Poznat zahrádku jako součást dobrého životního prostředí

Poznat, že je správné třídit odpad a chovat se ekologicky k živé i neživé přírodě

Získat povědomí o správném chování člověka k přírodě a k životnímu prostředí

Květen

1. Osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
2. Rozvoj schopností vytvářet citové vztahy, rozvíjet je a city plně prožívat
3. Posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem v rodině, ochrana osobního bezpečí, soukromí ve vztazích s druhými dětmi a dospělými
4. Vytvoření základu aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat, rozvoj společenského a estetického vkusu.
5. Vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s živou a neživou přírodou

Předpokládané získané kompetence:

Vědět o přírodních rezervacích plných krásy a zajímavých živých tvorů

Osvojit si správné chování návštěvníků zoologické zahrady ke všem živočichům i rostlinám

Poznat strukturu rodiny, uvědomit si nejbližší členy své rodiny

Prožít radostně sváteční událost – svátek matek

Vědět, že rodina ochrání naše osobní soukromí i bezpečí

Uvědomovat si význam zázemí v rodině pro bezpečí a rozvoj osobnosti

Vědět, že každý v rodině má povinnost pomáhat podle svých schopností

Pochopit, že každý má ve společenství rodiny svou roli, podle které je třeba se chovat

Dozvědět se o ochraně rodiny a domova před cizími nebezpečnými lidmi

Získat vztah k domovu, ke svému bydlišti, k naší zemi a sousedům, k evropskému společenství, ke světu

Vědět, že činnosti člověka mohou ovlivnit život zvířátek i vzhled přírody kolem nás

Červen

1. Rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
2. Vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a vývoj zájmu o učení, získání schopnosti záměrně řídit své chování a ovlivňovat vlastní situaci
3. Vytváření prosociálních postojů

4. Vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností
5. Poznávání jiných kultur, vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, s lidmi, společností, planetou zemí

Předpokládané získané kompetence:

Získat povědomí o přátelství, o toleranci lidí všech barev pleti

Získat povědomí o existenci národů a kultur různých zemí, o planetě Zemi, vesmíru

Mít základní představu o dopravních prostředcích kolem nás a o bezpečném pohybu v silničním provozu.

Získat poznatky o vodě jako nebezpečném živlu, ale i o nezbytnosti vody pro život

Červenec a srpen

1. Doplnění a opakování témat z celého roku
2. Prohlubování znalostí o přírodě
3. Prohlubování fyzické zdatnosti
4. Důraz na odpočinek v přírodě
5. Organizování letních kratších i celodenních výletů, tematicky zaměřených na přírodu, památky s využitím dostupných regionálních atraktivit spojených s jejich poznáváním

Předpokládané získané kompetence:

Osobní poznání kraje, kde děti se svými rodiči žijí

Vzbuzení pocitu sounáležitosti a hrdosti ke svému rodnému kraji

Upevnění zdraví a fyzických sil v přírodě a v kolektivu kamarádů

Příklady námětů tematických plánů pro jednotlivá roční období.

Téma podzim

1. Stromy

Cíl: rozvíjení výtvarné citlivosti, seznámení s podzimními listy a plody, práce s barevnou kompozicí

Místo: zahrada nebo park;

Postavíme se na zahradě okolo kmene stromu do kroužku, chytíme se za ruce a zakloníme hlavu. Díváme se nahoru a pozorujeme větve stromu a barevné listí v koruně stromu a jeho tvary. Poté se rozběhneme po zahradě či parku a každý si nasbírá kytici barevných listů. Na trávníku vytvoříme z těchto listů barevný obraz. Můžeme vytvořit například tvar některého z listů, dále okolo něj ho můžeme doplnit kamínky větvičkami a mechem. Postavíme se a celý obraz si prohlédneme. Všimáme si tvarů listů, barev a struktury, porovnáváme se strukturou ostatních přírodnin. Potom listy, kamínky, mech a větvičky pohladíme, zkoumáme je hmatem.

Park či zahradu využijeme jako přírodní tělocvičnu k pohybu dětí (hra, škatulata, batolata,...“). Každé dítě si vybere strom, který se mu líbí. Vráť se k němu a nasbírá barevné listy a plody.

Výtvarná činnost ve třídě:

Výtvarná činnost ve třídě:

Potřeby: krabice od bot, temperové barvy, listy a plody vybraného stromu, štětec, zubní kartáček

Postup: žlutou temperou namalujeme obraz stromu na dno krabice z venkovní strany. Do koruny otiskujeme listy stromu namočené do tempery. Kmen stromu a trávu domalujeme kartáčkem na zuby (vytvoří zajímavou strukturu). Na boční stěny krabice maluje trávu kartáčkem; sluníčko, mraky a ptáčky štětcem, nebo otiskujeme menší listy, jak letí. Do koruny a pod strom nalepíme jeho plody. Takto vytvořené krabice postavíme na polici či parapet na pruh žluté či hnědé látky a vytvoříme kompozici krajiny s podzimními stromy.

Hudební a pohybová činnost:

Při procházce si všímáme dozrálého ovoce na ovocných stromech a s dětmi si připomeneme, které ovoce na podzim dozrává. Přineseme ukázkou jablek, hrušek a švestek. Můžeme udělat hádání podle chuti se zavázanýma očima. Děti ochutnávají kousky ovoce a hádají, co jedí.

Písnička: „ měla babka čtyři jabka“ (kniha: „Hrajeme si u maminky“, Jiřina Rákosníková), Naučíme se zpívat, vyfukávat rytmus, pak i tančit mazurku.

2. Kouzelné houby:

Cíl: rozvoj výtvarných dovedností – stříhání a lepení, vytvoření kulis hub

Místo: les i místnost

Při procházce podzimní přírodou zajdeme do lesa a hledáme rozmanité houby. Pečující osoba může naučit děti poznávat některé houby. Ve dvojicích skládáme na zemi z nasbíraných přírodnin houby.

Po návratu do zařízení se posadíme do kruhu a pečující osoba vypravuje dětem pohádkový příběh o kouzelných houbách a zvířátkách.

Výtvarná činnost ve třídě:

Potřeby: bílý karton formátu A5, nůžky, barevné papíry, alobal, staré noviny, lepidlo, kousky barevných látek, barevné voskovky, špejle, izolepa.

Postup: přehneme karton na dvě části tak, aby vznikl formát A6. Na něj namalujeme voskovkou obrys kouzelné houbičky (menší děti mohou pomocí šablony obkreslit) a vystříhneme. Stříháme obě části kartonu najednou, ale horní část hlavičky necháme spojenou. Trháme kousky papíru, novin i alobalu a lepíme je na obě strany kloboučku. Vnitřní stranu houby potřeme lepidlem, mezi obě její části položíme špejli a obě její strany slepíme k sobě se špejlí mezi nimi.

S hotovými houbami se přesuneme na zahradu. Na vhodném místě si vytvoříme palouček s čarovnými houbičkami, zabodneme je do trávy nedaleko sebe. Posadíme se kolem houbiček a prohlédneme si jednotlivá dílka. Každý postupně vypráví, co jeho houbička umí. Totéž můžeme vyrobit i ve třídě – do květináče vložíme mech a do něj houbičky zapícháme.

Hudební a pohybová činnost:

„ Pásla ovečky“ (kniha: Hrajeme si u maminky) V kroužku při tom tanečními kroky, dupáním a cupitáním pohybově dotváříme.

„ Houbař“ (kniha: Písničky a říkadla s tancem, str. 115, Eva Kulhánková).

Do podzimních témat můžeme zařadit poetický Halloween a využít možností dlabání dýní, výroby masek, atd.....

Téma Zima

1. Mikuláš

Pomůcky: látkový pytlík s bonbóny, předměty na vyrábění čertovských a andělských zvuků, hudba s tím spojená, kreslicí potřeby

Děti sedí v kroužku. Pečující osoba vypráví dětem o Mikulášovi, který nosí dětem dárky. Zkusíme si, jaké to je někoho obdarovat. Děti podávají pytlík s bonbóny tomu, koho chtějí obdarovat a říkají, komu ho posílají a proč. Obdarovaný si vezme bonbón a posílá dál.

Rozhovor s dětmi: Jak jste se cítily? Bylo milé slyšet o sobě něco pěkného? A jak jste se cítily, když jste někoho obdarovávaly? Měly jste větší radost, když jste bonbón dostaly, nebo dávaly, atd....

Poznávání čerta a anděla podle zvuku: Pečující osoba vyrábí za zády dětí různé zvuky tak, aby jí neviděly. Chrastí klíči, trhá papír, apod..... Nechá děti hádat, o jaký zvuk se jedná.

Poznávání čerta a anděla pohybem: Pečující osoba pouští hudbu (jemná, flétnová = anděl; tvrdá, rocková = čert. Děti běhají po špičkách, dávají pozor, aby do nikoho nevrzily, zkouší, jak se na sebe andělé dívají, jak si povídají, když se potkají, apod.... Čertovská hudba = čertovské řádění, rychlost, dupání, jak se čerti tváří, jak tančí, jak se na sebe dívají, atd....

Následuje pohádka o čertech. Pečující osoba vypráví a děti podle toho jednájí.

Reflexe: Kdo se bál? Napadají vás někdy také takové čertovské myšlenky jako čertíky z pohádky? Jak jste se cítily, když jste věděli, že vám chtějí ublížit? Napadají vás andělské myšlenky? Jaké? Všimli jste si něčeho hezkého, co možná lidem našeptal anděl? A čeho?

Výtvarné činnosti – Veselí čertíci

Pomůcky: krabičky, bílé látky, stříbrné papíry, či alobal, zlaté a stříbrné třásně, látky, lepidlo, žlutá vypáraná vlna

2. Vánoce

Motivace: děti sedí na koberci a pečující osoba jim vypráví betlémský příběh. Může hrát divadlo s loutkami, nebo doplnit vyprávění obrázky.

Pohybové hraní: Děti chodí ve dvojicích po prostoru centra do rytmu dřívěk. Jdou rychle, pak pomalu, pak odpočívají, protože jsou unavení, dávají si svačinku, jdou do kopce – těžce, z kopce – musí brzdit, aby neupadli / Hledání noclehu: děti ve dvojicích se rozprostřou po třídě a představují domečky v Betlémě. Jedna dvojice představuje Marii a Josefa, chodí mezi domy a prosí o nocleh. Děti odpovídají podle příběhu, že už mají obsazeno.

Reflexe: Už se vám stalo, že jste přišli pozdě? Jak se cítili Marie a Josef ve svých rolích? Stavba betlémské jeskyně: děti přemýšlejí, z čeho by se dala postavit a postaví ji. Mohou si vyzkoušet, jak by tam jako zvířátka mohla být schována.

Uvolnění: ovčí honička, ovečky se mohou schovat také do jeskyně

Relaxace: děti se změní v pastýře, kteří spí po namáhavé práci, mají zavřené oči. Představují si anděla, který jim zvěstuje, že se narodil Spasitel. Betlémská improvizace - námětová hra na Betlém.

Pokud necháme betlémskou jeskyni v místnosti, může sloužit při zpívání koled a jejich pohybovém ztvárnění (kniha: Hrajeme si u maminky).

Výtvarné činnosti – Betlém:

Pomůcky: bílá čtvrtka, tužka, modrý inkoust, štětec, zmizík, nůžky

Postup: obkreslíme na bílou čtvrtku připravenou šablonu jeskyně a vystříháme; potřeeme inkoustem; na zaschlou modrou plochu nakreslíme zmizíkem Svatou Rodinu a nezapomeneme na Betlémskou hvězdu.

Nezapomeneme, že vděčným tématem mohou být také Tři králové a Masopust, který skýtá mnoho inspirace v písních, říkadlech a výtvarné činnosti.

Téma jaro:

1. „Šneku, šneku, ty máš pěkný domeček“!

Cíl: rozvíjet citlivost a fantazii pro barevnou kompozici, rozvíjet schopnost tvořit a spolupracovat s vrstevníkem; místo: park nebo zahrada.

Potřeby: prádelní šňůry, kamínky, knížka Ferdy mravence

Motivace: v trávě na vycházce hledáme hlemýždě, pozorujeme jejich pohyb, jejich domečky. Povídáme si o jejich způsobu života. Všimneme si dvou párů tykadel, sledujeme, jak se po dotyku zatahují do ulity.

Rozdělíme se do dvojic. Každá dvojice si nasbírá několik kamínků na hromádku. Potom poskládá z kusu prádelní šňůry v trávě stočenou ulitu. Tělo šneka vytvoří z právě nasbíraných kamínků. Všichni se postaví do řady a vytvoří hada. Pomalým krokem se přesouvají podél vytvořených šneků a prohlížejí si je za doprovodu říkadla: Šnečku, šnečku, vystrč růžky.

Výtvarná činnost:

Potřeby: karton formátu A2, temperové barvy, kartáček na zuby, houbička na nádobí, prádelní šňůra, lepidlo, nůžky. Postup: Dvojice si připraví svá pracovní místa na zemi. Malujeme kartáčky a barvami ve dvojicích na karton hlemýždě – každý z dvojice maluje svého. Na ulitu namalujeme barevné skvrny podle fantazie. Houbičkami a barvami domalujeme trávu a květiny. Obrisy ulit zvýrazníme nalepením kousku prádelní šňůry. Na vhodném místě natáhneme prádelní šňůru a hotová dílka na ni zavěsíme pomocí kolíčků na prádlo. Každá dvojice představí své šneky – kde bydlí, zda jsou kamarádi, bráškové, či maminka s dítětem.

Pečující osoba přečte dětem kapitolu z knížky Ferda mravenec – Jak Ferda neměl deštník a jak pan Hlemýžď huboval. Prohlédnou si ilustrace v knížce.

3. Velikonoce

Pomůcky: jemný papír, písnička Jaro dělá pokusy (Z. Svěrák, J. Uhlíř), miska se semínky, obilné klíčky, o ochutnání, žlutý míček, obrázek slunce, veliké vajíčko z kartonu, voskovky, vajíčka z kartonu pro skupinky s dírou nahoře, houbičky, tempery, barevné papíry, stužky, vlny, lepidlo.

Motivace: poslech písně v kruhu kolem velkého jemného papíru, který představuje půdu. Posloucháme a zpíváme píseň „Jaro dělá pokusy“. Ptáme se dětí: Co se děje s přírodou na jaře? Co kouzelného nám nabízí? Kdy má jaro svátek? Co potřebuje semínko, aby vyklíčilo, aby vyrostla rostlinka? Jak slavíme Velikonoce? Posíláme semínko, aby si ho děti prohlédly, nakonec cestuje tolik semínek kolik je dětí. Každý se se svým semínkem spřátelí, prohlédne si ho, aby ho poznal, až se k němu vrátí. Prsty dětí jsou klíčky, které se proklubou zesponu jemného papíru nahoru (mohou ochutnat obilné klíčky a dozvědět se, že jsou zdravé, protože je v nich ukryta jarní síla).

Pečující osoba může dětem vyprávět o křesťanské podstatě Velikonoc v návaznosti na vyprávění vánoční (téma obtížné, ale ve zjednodušené formě děti pochopí).

Pohybová činnost: Jak rostlinky rostou – Prší (běháme po špičkách jako kapky deště, rytmus bubínku pečující osoby udává rychlost a sílu deště; nakonec kapky – děti dopadnou na zem a vpíjejí se do její půdy, aby daly vláhu všem semínkům). Děti se promění v semínko a pomalu se budí ze spánku (zachvějí se prsty), pošimrá je sluníčko (pečující osoba drží obrázek slunce a všechny děti pošimrá). Kdo je probuzen, může vystrčit malý klíček z hlíny a podívat se na sluníčko. Semínko se pomalu vybaluje vzhůru za sluníčkem, rozbaluje větvičky (ruce) a zamává sluníčku ve větru a už se pne mladý stromeček, který roste a roste, krásně se mu dýchá, roztahuje větve a pukají mu pupeny – puk, puk (děti se přidávají hlasem).

Výtvarná činnost:

Děti sedí v půlkruhu na koberci. Pečující osoba ukazuje obrázky kraslic a při tom dětem povídá o různých technikách zdobení. Položí před děti vajíčko z kartonu, vezme voskovku a

namaluje na vajíčko ornament. Postupně si každé dítě vybere voskovku a nakreslí na volné místo čáru, kolečko, libovolný tvar. Při tom říkáme koledu: Hody, hody, doprovody,..... Vytvoříme skupinky po 2-3 dětech. Dáme každé skupince 1 vystřižené vajíčko z kartonu. Na vajíčko namalujeme pomocí houbičky temperovými barvami barevné plochy. Než tyto plochy zaschnou, trháme a stříháme kousky papírů, staniolů, stužek a vln. Po zaschnutí barvy lepíme tyto kousky na barevné plochy vajíček. Otvorem v horní části protáhneme mašli nebo provázek. Po dokončení necháme vajíčka ležet na zemi, společně si každé prohlédneme a obdivujeme originalitu a barevnost každého z nich. Můžeme si zopakovat koledu, kterou jsme se naučili. Vajíčka mohou nakonec dobře ozdobit dveře místností. K jarním tématům neodmyslitelně patří také Filipojakubská noc, Svátek matek, apod....

Téma Léto:

1. Rozpustilí motýlci

Cíl: práce s atypickým materiálem – s kolíčkem, rozvíjení technické, výtvarné dovednosti

Místo: třída

Potřeby: barevné tužky, přehrávač, nosič s písničkou: Chytila jsem na pasece motýlka, 7 ks bílých papírů formátu A4. Nůžky, černý fix

Motivace: pečující osoba nakreslí fixem 7 květů, každý na 1 papír formátu A4, vystřihne je a rozmístí po koberci. Na okraj koberce položí barevné stužky. Hra na motýlky: postavíme se na koberec do řady. Prohlédneme si květy položené na koberci. Každý si vybere z hromádky dvě stužky. Pečující osoba pustí nahrávku písně. Do rytmu hudby pobíháme mezi květy, v každé ruce držíme stužku a máváme jimi jako motýlími křídly. Dáváme pozor, abychom na květy nešlapali. Když pečující osoba zastaví hudbu, přiblížíme se k nejbližšímu květu na koberci, podřepneme a stužky pustíme na koberec. Několikrát zopakujeme.

Výtvarná činnost

Potřeby: dřevěné kolíčky na prádlo, temperové barvy, štětec, karton formátu A5, nůžky, lepidlo; Postup: na karton namalujeme temperovou barvou a štětcem obrys motýla. Motýlí křídla vymalujeme barvami podle fantazie a po zaschnutí motýla vystřihneme. Na jeden kolíček namalujeme barvami tělo motýla a po zaschnutí jej nalepíme doprostřed připravené šablony. Ze zbytku kartonu vystřihneme 2 tykadla a nalepíme na kolíček. Tělo motýla můžeme vytvořit i z ruličky toaletního papíru.

Vezmeme si do ruky vytvořené motýly a přemístíme se s nimi znovu na koberec. Pečující osoba pustí opět písničku, ale místo se stužkami tančíme s motýly. Pokud je venku příznivé počasí, hraje si s motýlky na zahradě. Po skončení hry je položíme do trávy a vytvoříme krátkodobou výstavku, při níž si dílka vzájemně pochválíme.

Výlety a poznávací cesty regionem a místy, kde děti se svými rodiči žijí, se nejvíce organizují právě v letních měsících a jsou osobním poznáním míst a věcí o kterých se vyprávělo během celého roku.

V letních měsících jsou také příznivé okolnosti k pořádání nejrůznějších oslav a speciálních, tematicky zaměřených dnů, které je nutné náležitě připravit. Děti mohou spolu s pečujícími osobami vyrábět nejrůznější druhy výzdoby a dárků k těmto příležitostem. Vyprávíme si s nimi při tom o významu slavení, o různých příležitostech a svátcích.

V souladu s výše citovanou příručkou vypracovala: Bc. Stanislava Krejčíková

Dne: 15. 8. 2016